

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені Івана Боберського

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ
У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ

Рівень вищої освіти – *другий (магістерський) рівень*

Галузь знань - 22 – *охорона здоров'я*

Спеціальність – 227 *Терапія та реабілітація*

Освітня програма – *Терапія та реабілітація*

Спеціалізація 227.1 *Фізична терапія*

Форма навчання – *денна*

Кількість кредитів – 4 – *120 год.*

із них: аудиторних – *на денній формі навчання – 40 год.*

самостійної роботи студента – *80 год.*

Рік підготовки – 5, семестр – 9

Компонент освітньої програми – *обов'язкова*

Вид контролю – *екзамен*

Мова викладання – *українська*

Львів 2024

Керівник курсу

Бас Ольга Андріївна - доцентка кафедри терапії та реабілітації, кандидат наук з фізичного виховання і спорту (фізична реабілітація)

Контактна інформація

Адреса: Львів, 79009, вуд. Дудаєва 8, ЛДУФК імені Івана Боберського, авд. 7, тел. сл.: (032)276-89-85; (032)261-19-37

e-mail: bas_olia@ukr.net

Консультації: в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю)

Опис дисципліни

Сучасний стан вимагає високої професійної підготовленості фахівців з фізичної терапії та ерготерапії. Дисципліна спрямована на формування загальних та професійних компетенцій, визначених навчальною та професійною програмою, зокрема, здатність аналізувати медичні, соціальні та особисті проблеми на основі біопсихосоціальної моделі інвалідності; розуміння складних патологічних процесів і порушень, які можна виправити засобами фізичної терапії.

Курс вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методи обстеження у фізичній терапії» складений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки *магістр* спеціальності 227 *«Терапія та реабілітація»*.

Мета курсу – ознайомити студентів з методами досліджень різних систем організму людини (серцево-судинної, нервової, нервово-м'язової, дихальної тощо), які використовуються у практиці фізичного терапевта, з різноманітними методами дослідження його функціонального стану та основними принципами організації і проведення занять з фізичної терапії.

Завдання курсу – навчитись формувати реабілітаційний діагноз, освоїти методи оперативного та поточного контролю за станом пацієнта, вивчити методику проведення досліджень основних систем організму, вивчити особливості інтерпретації основних показників та результатів обстежень, навчитись проводити функціональні проби, тести для дослідження опорно-рухового апарату, дихальної, серцево-судинної та нервової систем, а також навчитись застосовувати клінічні інструменти в практиці фізичного терапевта залежно від нозологічної приналежності пацієнта.

Об'єктом дослідження - є відомості про методи обстеження та оціночні клінічні інструменти, які використовуються фізичними терапевтами у практичній діяльності.

Навчальний контент

Назви змістових тем	Розподіл годин				Результати навчання. <i>Знати:</i>
	разом	л.	пр.	с.р.	
Тема 1 Реабілітаційний діагноз в клінічній практиці фізичного терапевта	14	2	2	10	- Складові клінічної діяльності фізичного терапевта: обстеження, оцінка, постановка реабілітаційного діагнозу, прогноз і безпосередньо реабілітаційне втручання. - Проблема постановки реабілітаційного діагнозу на основі міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. - Оціночні шкали та опитувальники в реабілітаційній практиці
Тема 2. Методи обстеження та клінічні інструменти при роботі з пацієнтами з порушеннями опорно-рухового апарату.	20	2	8	10	- Реабілітаційне обстеження опорно-рухового апарату, особливості та етапи проведення - Спостереження, та його складові в реабілітаційному обстеженні - Суб'єктивне оцінювання та його складові в реабілітаційному обстеженні - Об'єктивне оцінювання та його складові в реабілітаційному обстеженні
Тема 3. Методи обстеження та клінічні інструменти при роботі з пацієнтами з порушеннями ДС та ССС.	16	2	4	10	- Загальноприйняті методи контролю показників серцево-судинної та дихальної систем. - Сучасні діагностичні тести та шкали для контролю за станом пацієнта та впливом фізичних навантажень на організм.
Тема 4. Методи обстеження та клінічні інструменти при роботі з пацієнтами	20	2	8	10	- Дизайн реабілітаційного обстеження неврологічних пацієнтів - Складові реабілітаційного обстеження неврологічних пацієнтів

неврологічного профілю.					
Тема 5. Методи обстеження та клінічні інструменти при роботі з пацієнтами різної нозологічної приналежності.	48	2	8	40	- Реабілітаційне обстеження пацієнтів з онкодіагнозом - Реабілітаційне обстеження пацієнтів літнього віку
Усього:	120	10	30	80	

Очікувані результати навчання

Після завершення цього курсу студент буде вміти:	Компетентності
☐ провести загальне обстеження хворого за допомогою основних методів дослідження, що включають збір анамнезу, огляд, пальпація; ☐ провести загальне та спеціальне обстеження для оцінки стану опорно-рухового апарату; ☐ провести загальне та спеціальне обстеження для оцінки стану дихальної системи; ☐ провести загальне та спеціальне обстеження для оцінки стану серцево-судинної системи; ☐ провести загальне та спеціальне обстеження для оцінки стану нервової системи; ☐ оперативно підібрати функціональні тести та клінічні інструменти залежно від нозологічної приналежності пацієнта.	ЗК 1. Здатність до аналізу медичних, соціальних та особистісних проблем на основі біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності (МКФ). ЗК 2. Здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнта/клієнта, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення. ЗК 3. Здатність оцінювати, критично обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у практичній діяльності. ЗК 6. Здатність працювати автономно, проявляти наполегливість та відповідальність щодо поставлених завдань і обов'язків. ЗК 7. Здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди. ЗК 8. Здатність до ефективного письмового та усного професійного міжособистісного спілкування з клієнтами, членами мультидисциплінарної команди, фахівцями охорони здоров'я, соціальної та освітньої галузей. ЗК 9. Здатність адаптовуватися та знаходити оптимальне рішення у нових ситуаціях, співпрацюючи з пацієнтом/клієнтом і членами

мультидисциплінарної команди.

ЗК 11. Здатність керувати, мотивувати людей рухатися до спільної мети, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Здатність діяти згідно професійного Етичного Кодексу фізичного терапевта або ерготерапевта та цінувати індивідуальні та культурні відмінності між пацієнтами/клієнтами, членами мультидисциплінарної команди.

Фізичний терапевт повинен мати:

СК 01. Здатність розуміти складні патологічні процеси та порушення, які піддаються корекції заходами фізичної терапії.

СК 02. Здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта/ клієнта, перебіг захворювання, принципи та характер лікування.

СК 04. Здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману від колег інформацію.

СК 05. Здатність обстежувати та визначати функціональний стан, рівень фізичного розвитку, рухові та інші порушення осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.

СК 07. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми реабілітації, які стосуються фізичної терапії.

СК 08. Здатність визначати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати тривалість та інтенсивність реабілітаційних заходів для забезпечення їх відповідності стану здоров'я, функціональним

можливостям пацієнта/клієнта.

СК 09. Здатність контролювати стан пацієнта/клієнта зі складними та мультисистемними порушеннями відповідними засобами й методами

СК 10. Здатність до ведення фахової документації.

Програмні результати навчання

ПР 01. Демонструвати знання біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності та вміння аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта

ПР 02. Демонструвати вміння аналізувати, вибирати і трактувати отриману від колег інформацію:

ПР 04. Демонструвати здатність знаходити, вибирати, оцінювати, обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності:

ПР 05. Демонструвати вміння визначати функціональний стан осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.

ПР 06. Проводити опитування пацієнта/клієнта для визначення порушень функції, активності та участі:

ПР 07. Демонструвати вміння визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини.

ПР 08. Демонструвати вміння виконувати обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний інструментарій

ПР 14. Демонструвати вміння здійснювати етапний, поточний та оперативний контроль стану

	пацієнта/клієнта, аналізувати результати виконання програм фізичної терапії: ПР 15. Демонструвати уміння коректувати хід виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів.

Пререквізити

Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з анатомії та фізіології людини, патологічної анатомії, патологічної фізіології, пропедевтики внутрішніх захворювань, а також з теорії та методики фізичного виховання, кінезіології, біомеханіки тощо.

Навчальні методи та техніки

Під час викладання курсу будуть використовуватися лекції, методичні розробки, презентації (ілюстрація, демонстрація), розповіді, пояснення, розв'язування ситуаційних задач, дискусія, колаборативне навчання, практико-орієнтоване навчання.

Необхідне обладнання

Персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проектор, простір реабілітаційних відділень та кабінетів, приладдя для реабілітаційного обстеження різних систем, кушетки, каремати тощо.

Політика оцінювання

Політика щодо відвідування:

- відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали;

- за наявності об'єктивних причин (напр.: хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності:

- списування під час контрольних робіт і складання заліків, іспитів та інших контрольних форм перевірки заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);

- мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Умови допуску до підсумкового контролю:

- відвідування (або відпрацювання) усіх занять;

- наявність конспекту результатів роботи на практичних заняттях чи самопідготовки;

- активна участь у практичних заняттях (відповіді на запитання, доповнення);

- вчасне виконання домашніх завдань з самостійної роботи;
- складання підсумкових тестів за змістовним модулем.

Умови щодо дедлайнів та перескладання:

- роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів);

- перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (напр.: хвороба, участь у змаганнях, конференціях тощо) і оцінюється без зниження оцінки.

Критерії оцінювання

Навчальний матеріал з дисципліни « *Методи обстеження у фізичній терапії*» має модуль, який розподілений на три змістових модулі. Контроль засвоєння матеріалу включає поточний (контрольні роботи за трьома змістовими модулями та практичні роботи до кожного модулю: — разом 50 балів та **підсумковий контроль** – іспит (IX семестр – денна форма) 50 балів. Сумарна оцінка виставляється за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 2	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
T1	T2	T3	50	100
18	16	16		
Максимальна сума балів, отримана за модулі (1/2 балів упродовж семестру)	Максимальна сума балів за результатами відповіді під час екзамену		Максимальна сума балів	
50	50		100	

Порядок оцінювання результатів навчання

Змістовий модуль 1. Реабілітаційний діагноз в клінічній практиці фізичного терапевта. Методи оперативного і поточного контролю за станом пацієнта. Загальні та спеціальні методи дослідження опорно рухового апарату				
	Назва завдання	Характеристика	Кількість балів	Термін виконання
1.	Ознайомлення з методами реабілітаційного обстеження опорно рухового апарату.	Особливостями постановки реабілітаційного діагнозу та загальними методами обстеження в фізичній терапії. Ознайомити із	3 практичні заняття, за кожне 3 бали 0 балів – студент відсутній на занятті та не	На практичних заняттях

		основними методами дослідження опорно-рухового апарату, тестами для оцінки порушення повсякденної життєдіяльності, соціальних порушень та оцінки якості життя.	виконав роботу 1 бал - студент присутній на занятті, проте не виконав роботу 2 бали - студент відсутній на занятті з поважної причини, проте виконав роботу 3 бали - студент присутній на занятті та виконав роботу. <i>Контрольна робота - 9 балів</i> <u>Можливо набрати всього -18</u>	
Змістовий модуль 2. Загальні та спеціальні методи дослідження дихальної, серцево-судинної та нервової систем				
2	Ознайомлення з методами реабілітаційного обстеження дихальної, серцево-судинної та нервової систем.	<i>Методи обстеження та клінічні інструменти при роботі з пацієнтами з порушеннями діяльності дихальної та серцево-судинної системи, при інсульті, черепно-мозковій та спинно-мозковій травмі</i>	3 практичні заняття за кожне бали 0 балів – студент відсутній на занятті та не виконав роботу 1 бал - студент присутній на занятті, проте не виконав роботу 2 бали - студент відсутній на занятті з поважної причини, проте виконав роботу 3 бали - студент присутній на занятті та виконав роботу. <i>Контрольна</i>	На практичних заняттях

			робота 10 балів <u>Можливо</u> <u>набрати всього</u> <u>-16</u>	
Змістовий модуль 3. Загальні та спеціальні методи дослідження в практиці фізичного терапевта залежно від нозологічної приналежності пацієнта.				
3.	Ознайомлення з методами реабілітаційного обстеження показників функціонального стану, життєвоважливих показників, психоемоційних особливостей та якості життя пацієнта залежно від нозології та віку.	<i>Методи обстеження та клінічні інструменти при роботі з пацієнтами педіатричного профілю, онкологічного профілю, геронтологічного та геріатричного профілю.</i>	3 практичні заняття (9 балів) за відвідування 0 балів – студент відсутній на занятті та не виконав роботу 1 бал - студент присутній на занятті, проте не виконав роботу 2 бали - студент відсутній на занятті з поважної причини, проте виконав роботу 3 бали - студент присутній на занятті та виконав роботу. <i>Контрольна робота 7 балів</i> <u>Можливо</u> <u>набрати всього</u> <u>- 16</u>	На практичних заняттях
Підсумковий іспит. Методи обстеження у фізичній терапії				
4	Складання письмового іспиту	Магістр повинен знати ☐ що таке реабілітаційний діагноз, та як його формувати ☐ загальні та спеціальні методи дослідження у фізичній терапії.	0-50	На іспиті згідно розкладу

	☐ основні методи дослідження опорно-рухового апарату, серцево-судинної, дихальної, нервової систем. ☐ спеціальні методи дослідження залежно від нозологічної приналежності пацієнта.		

Загальну суму балів за теоретичну і практичну частини іспиту переводимо в оцінки чотирибальної шкали за таким принципом:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
68-74	D	задовільно
61-67	E	
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Іспит студент отримує на підставі результатів виконання ним усіх видів робіт на практичних заняттях та контрольних замірів протягом семестру.

Рекомендована література

Основна:

1. Ansari, N. N., Naghdi, S., et al. (2009). "Assessing the reliability of the Modified Modified Ashworth Scale between two physiotherapists in adult patients with hemiplegia." *NeuroRehabilitation* 25(4): 235-240.
2. Bickley LS, Szilagyι PG. *Bates' Guide to Physical Examination and History Taking*. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins, 2003.
3. International classification of functioning, disability and health: ICF. Geneva, World Health Organization, 2001, 300 pages.
4. *Lymphedema Management: The Comprehensive Guide for Practitioners* 3rd edition Edition by [Joachim Ernst Zuther](#) , [Steve Norton](#). - 392 pages.

5. Orthopedic Physical Assessment 6th Edition by David J. Magee , 2014. - 1184 pages.

6. Pathology and Intervention in Musculoskeletal Rehabilitation (Musculoskeletal Rehabilitation 2nd Edition / by David J. Magee, James E. Zachazewski, William S. Quillen, and Robert C. Manske, 2016. - 1240 pages.

7. Pulmonary Function Tests / Harpreet Ranu, Michael Wilde, Brendan Madden // Ulster Med J., 2011- № 80(2). – P. 84–90.

8. Therapeutic exercise: foundations and techniques / Carolyn Kisner, Lynn Allen Colby; illustrations by Jerry L. Kisner. - 4th ed.91 p.

9. Wall and Melzack's Textbook of Pain // 5 th Edition. – Elsevier Churchill Livingstone. – 2005. – 1239 p.

10. Wieland D., Hirth V. Comprehensive Geriatric Assessment // Cancer Control. – 2003. – Vol. 10, №. 6. – P. 454–462.

11. Бас О. Реабілітаційне обстеження жінок після мастектомії / Ольга Бас // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. - Л., 2008. - Вип. 12, т. 3. - С. 22 - 25. Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/16010>

12. Бас, О. А., Гречин, В. М. Реабілітаційне обстеження жінок з лімфостазом. *Pain Medicine*, 2018, 3(2/1), 10–10.

13. Герцик А. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату : монографія / Андрій Герцик. - Львів : ЛДУФК, 2018. - 388 с. Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/19677>

14. Григус І.М, Нагорна О.Б, Горчак В.В Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта: навчальний посібник. Рівне, 2017. 130 с.

15. Лімфостаз / лімфедема верхньої кінцівки: реабілітаційне обстеження: навч.-метод. посіб. / Ольга Бас. – Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2021. – 124 с.

16. Мазепа М. Тестування функцій кисті у хворих на системну склеродермію / Марія Мазепа, Оксана Тиравська, Орест Малков // Спортивна наука України. - 2018. - № 2(84). - С. 29-35. - Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/15937>

17. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/терапії дітей шкільного віку з бронхолегеневими патологіями : монографія / Наталя Івасик. – Львів : ЛДУФК, 2018. – 393 с. Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/13496>

18. Тиравська О. Реабілітаційне обстеження осіб після хірургічного лікування кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. - Л., 2009. - Вип. 13, т. 3. - С. 171 - 175. Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2219>

19. Хвороба Гантінгтона: реабілітаційне обстеження : навч.-метод. посіб. / Ольга Бас, Андрій Мотрук. Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2022. - 116 с.

Допоміжна

1. Barbano RL. Handbook of Manual Muscle Testing Neurology. 2000. p. 1211.

2. Improving Functional Outcomes in Physical Rehabilitation, Second Edition, Susan B. O'Sullivan, , Thomas J. Schmitz, , 2016. - 384 pages
3. Kisner, Carolyn. Therapeutic exercise: foundations and techniques / Carolyn Kisner, Lynn Allen Colby. — 6th ed. 1050 p.;
4. Musculoskeletal Examination, 3rd Edition [Jeffrey Gross](#), [Joseph Fetto](#), [Elaine Rosen](#), Wiley-Blackwell 2011, 472 Pages
5. Physical Rehabilitation, Evidence-Based Examination, Evaluation, and Intervention, Michelle H. Cameron, , Linda G. Monroe, 2007. - 1120 pages
6. Physical Rehabilitation: Evidence-Based Examination, Evaluation, and Intervention by Michelle H. Cameron MD PT (Author, Editor), Linda Monroe MPT OCS (Author, Editor) 1120 pages
7. Sandqvist G., Eklund M. Validity of HAMIS: a test of hand mobility in scleroderma. Arthritis Care Res 2000; 13: 382–7
8. Special Tests in Musculoskeletal Examination: An evidence-based guide for clinicians, 1e 2010
9. Use of integral hematological indices for diagnostics of athletes' adaptive processes / Zoryana Korytko, Eduard Kulitka, Halyna Chornenka, Vasyl Zachidnyy // Journal of Physical Education and Sport. - 2019. - Vol. 19, suppl. is. 1. - P. 214-218. (Scopus) – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/23475>
10. Бас О. Алгоритмізація процесу фізичної реабілітації жінок прооперованих з приводу онкопатології молочної залози / Ольга Бас // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. – Вінниця, 2014. – Вип. 18, т. 2. – С. 271 – 277. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/421>
11. Бас О. Визначення якості життя хворих після мастектомії / Ольга Бас // Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. - Львів, 2006. - Вип. 10, т. 4, кн. 2. - С. 9-14. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/15602>
12. Бас О.А. Індивідуальна картка обстеження та оцінки фізичного стану жінок прооперованих з приводу раку молочної залози/ О.А. Бас // ТіПФВ.- Донецьк., 2006. - №1-2.- 462с.
13. Єфімова С. Функціональні легеневі тести в дітей. Динаміка показників функції зовнішнього дихання залежно від періоду загострення бронхіальної астми в дітей /Світлана Єфімова, Олена Тарасюк // Спортивна наука України, 2014. - №4 (61). - С. 3-11.
14. Інструментальні методи дослідження функції зовнішнього дихання при захворюваннях бронхо-легеневої системи (Метод рекомендації) /Ю.М. Мостовий, Т.В. Константинович-Чічирельо, О. М. Колошко, Л.В.Распутіна; Вінниц. держ. мед. ун-т ім. М. І. Пирогова. К а ф . пропедевтики внутр. хвороб.— Вінниця , 2000 . - 36 с.
15. Крись-Пугач А.П. з співавт. Обстеження та діагностика опорно-рухових розладів у дітей .Київ-Хмельн. - 2002. – 216 с.
16. Особливості реабілітаційного обстеження пацієнтів після ендопротезування кульшового суглоба // Б. Березовський, О. Бас / Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. (Т.1) / Вінницький

державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; головний редактор В.М. Костюкевич. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2015. – С. 542-546.

17. Пешкова О. В. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів : навчальний посібник / О. В. Пешкова. – Харків : СПДФО, 2011. – 312 с.

18. Посохина О.В., Смирнова А.Ю. Монреальська шкала оцінки когнітивних функцій // Здоров'я України. – 2011. – № 1. – С. 44–45.

19. Реабілітаційне обстеження пацієнтів з ДЦП і зрілого віку з порушеним стереотипом ходьби // Віта Буць, Ольга Бас / Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. (Том 1) / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; головний редактор В.М. Костюкевич. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2015. – С. 562-566.

20. Розрахунок якісної оцінки тесту шестихвилинної ходьби у дітей Н.Івасик – 2016 Сучасні тенденції у практиці і освіті з фізичної терапії. – 2016, Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/6579>

21. Слободян Л.М., Діагностика захворювань та реабілітація дітей / Л.М. Слободян, В.Ф. Лобода, Н.Б. Процайло – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 614 с.

Електронні ресурси:

<http://www.pubmed.com>

<https://www.pedro.org.au/>

<http://www.cochranelibrary.com/>

<http://www.clinicalevidence.com>

<http://www.nice.org.uk>

<http://physrehab.org.ua/uk/home/>